

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПІДХОДІВ ДО ЛІКАРСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ЕКСТЕМПОРАЛЬНИМИ ЛІКАРСЬКИМИ ЗАСОБАМИ

© Литвиненко О.В., Сінча Н.І., 2014

Необхідність адаптувати наявну систему охорони здоров'я до умов ринкової економіки вимагають модернізації системи охорони здоров'я, в тому числі розробки ефективних моделей лікарського забезпечення населення на регіональному рівні. Одним з найважливіших завдань охорони здоров'я на сучасному етапі стає оптимізація діючої системи лікарського забезпечення, що реалізується комплексом організаційних та соціально-економічних заходів, що проводяться державою. У цьому питанні може бути корисним світовий досвід.

У зв'язку з цим нами був проведений аналіз міжнародного досвіду організації лікарського забезпечення населення на регіональному рівні та перспективи розвитку такого елемента, як екстемпоральне виготовлення лікарських засобів. У процесі дослідження нами був використаний контент-аналіз матеріалів фармацевтичних журналів, конгресів Міжнародної фармацевтичної федерації (FIP), матеріалів, представлених в Інтернеті на сайтах професійних асоціацій та регуляторних органів.

Аптечної секцією FIP був проведений багатоаспектний аналіз стану лікарського забезпечення населення екстемпоральними лікарськими засобами в країнах-учасниках FIP, який показав, що виготовлення лікарських засобів є частиною фармацевтичної допомоги пацієнтам, що потребують індивідуальної лікарської терапії.

Групою авторів з Хорватії визнається, що екстемпоральне виготовлення лікарських засобів належить до унікальних аптечних знань та вмінь і в зв'язку з цим дуже важливо розробити стратегію збереження такого виду діяльності. Як позитивна модель розвитку цього напрямку наводиться досвід США, де окремі аптеки у регіоні визначають себе як *compounding pharmacy* - виробничі аптеки зі спеціалізацією в невеликому виробництві.

У розвиток теми про необхідність збереження практики по аптечному виготовленню лікарських засобів було прийнято рішення про доцільність розробки спеціальних стандартів з відпуску екстемпоральних лікарських засобів в аптеках.

Рада Королівського фармацевтичного товариства Великобританії опублікувала документ, що встановлює стандарти належної професійної практики з відпуску екстемпоральних препаратів. Даний стандарт є складовою частиною кодексу етики, що включає 19 стандартів з різних аспектів професійної

практики. Стандарт включає 6 пунктів, що встановлюють вимоги до використовуваних інгредієнтів, обладнання, фармацевтичної діяльності аптечних закладів. Також було проведено анкетування в 184 аптеках різних регіонів країни, які обслуговують населення з різних аспектів виготовлення лікарських засобів. Результати анкетування показали, що до найбільш поширених екстемпоральних лікарських засобів, що виготовляються в аптеках належать розчин перманганату калію, ментол в гідрофільних кремах, масляний розчин гліцерил тринітрату, мікстура холіну і розчин хлорал гідрату. До найбільш поширених технологічних операцій в аптеках віднесені розбавлення кремів, оральних рідин і мазей, виготовлення кремів і мазей, виготовлення рідин для внутрішнього і зовнішнього застосування і ін. Подальший аналіз показав, що лише невелика кількість фармацевтів контактують з лікарями, які виписують рецепти на екстемпоральні лікарські засоби, і обговорюють можливі альтернативи цим препаратам.

Крім того було проведено спеціальне дослідження, метою якого була оцінка відповідності діючої практики виготовлення лікарських засобів в аптеках вимогам стандарту. При цьому наголошується, що внаслідок низької частоти відпуску екстемпоральних препаратів в аптеках більшість фармацевтів будуть мати невелику можливість залучення в цей процес. Це може привести, на думку авторів, до зниження впевненості в компетентності фармацевтів у цій галузі професійної діяльності.

Поглиблене дослідження причин, що впливають на практику відпуску екстемпоральних лікарських засобів було проведено в Австралії та Новій Зеландії. У дослідження були залучені 380 аптек, які обслуговують населення, і всі госпітальні аптеки. Результати дослідження показали, що частота виписування екстемпоральних препаратів вельми низька. Частка рецептів на екстемпоральні лікарські засоби становить близько 1-2% від загального числа рецептів, що відпускаються з аптек. З тих лікарів, хто прописує екстемпоральні лікарські засоби, більшість виписує від 1 до 5 рецептів на тиждень. Основною причиною цього є відсутність доступних готових ЛЗ. Фахівці, які виписують рецепти на екстемпоральні лікарські засоби та здійснюють їх відпуск, вказали, що вони потребують більшої інформації з питань призначення та виготовлення лікарських засобів. Фахівці, що відзначили, що вони «ніколи або рідко» виписують рецепти на екстемпоральні лікарські засоби, в якості основної причини цього вказали на недостатність відповідних знань.

Таким чином, за останній час світова аптечна система накопичила багатий досвід щодо поліпшення лікарського обслуговування населення, однією з складових якого є виготовлення в умовах аптек екстемпоральних лікарських форм. Окремі підходи такого досвіду доцільно використовувати при вдосконаленні національної системи організації лікарського забезпечення населення на регіональному рівні.